

Duurzame Verplaatsing

Doelgroep

Eerste graad secundair onderwijs

Materiaallijst

- PC met internetverbinding
- Projectiescherm
- Werkbladen

Beginsituatie

Leerlingen verplaatsen zich op verschillende manieren naar school. Te voet, met de fiets, het openbaar vervoer of ze worden gebracht met de auto. In deze les herhalen de leerlingen het STOP-principe, het duurzaam mobiliteitsprincipe dat uitgaat van eerst Stappen, dan Trappen, vervolgens Openbaar vervoer en dan pas naar Privévervoer.

Les

Vooraf

- Schrijf de vier verplaatsingswijzen waarover je het gaat hebben op het bord: voetganger, fietser, openbaar vervoer, auto.

Klasgesprek

Vraag alle leerlingen aan één kant van het lokaal te gaan staan. Vraag hen om te schatten op hoeveel kilometer ze van de school wonen. Voor elke kilometer mogen ze één stap vooruit zetten. Nu de leerlingen verspreid staan, stel je de onderstaande vragen. Ze steken hun hand op wanneer de situatie op hen van toepassing is.

- Wie komt te voet naar school? Noteer het aantal leerlingen naast 'voetganger' op het bord
- Wie neemt de fiets? Noteer het aantal leerlingen naast 'fietser' op het bord.
- Wie komt met de bus of tram naar school? Noteer het aantal leerlingen bij 'openbaar vervoer'.
- Wie komt met de trein? Noteer het aantal leerlingen bij 'openbaar vervoer'.
- Wie wordt met de auto gebracht? Noteer het aantal bij 'auto'.

Vraag aan de leerlingen wat hen opvalt. Leerlingen die dichterbij wonen zullen te voet of met de fiets komen, in steden waar dat kan, zal de tram ook populair zijn. Leerlingen die verder van school wonen, zullen de fiets, openbaar vervoer of de auto nemen.

Lesdoel

- De leerlingen kunnen bewust voor een verplaatsingswijze kiezen in functie van veiligheid en duurzaamheid.

Kan de afstand bepalen met welk vervoermiddel je je verplaatst? Laat de leerlingen tot de conclusie komen: verplaatsen we ons volgens het STOP-principe?

Kom tot een aantal conclusies:

- Korte afstanden tot 2 km proberen we te voet af te leggen.
- Verplaatsingen tot 5 km doen we zoveel mogelijk met de fiets.
- Voor nog langere afstanden zoek je even op of je er makkelijk met de trein, bus of tram geraakt. Als dat moeilijk is, of de afstand is erg groot, kan je de auto nemen.

Kern: hoe verplaats ik me?

Laat de leerlingen terug gaan zitten. Zet het aantal leerlingen per vervoermiddel om in een klaspercentage. Noteer dat cijfer naast elk vervoermiddel. Schrijf daarna de verdeling van het woon-school verkeer van Vlaamse jongeren op bord naast het klaspercentage.

Vlaamse verplaatsingen naar school:

- Te voet: 15,97%.
- Met de (elektrische) fiets: 25,58%.
- Openbaar vervoer (trein, tram, bus en metro): 23,94%.
- Als passagier in de auto: 28,14%.

(Bron: Mobiliteit Vlaanderen: <https://www.mobielvlaanderen.be/pdf/ovg54/samenvatting.pdf>)

Laat de leerlingen verwoorden wat hen opvalt. Stel eventueel bijkomende vragen:

- Waarom verplaats je je op dit moment zoals je nu doet?
- Is dat je eigen beslissing, of die van je ouders?
- Hoe zou je het zelf doen als je de keuze had?
- Hoe doet onze klas het in vergelijking met het Vlaamse gemiddelde?
- Hoe zou dat komen?
- Heeft dat te maken met de ligging van onze school?

In de schoolomgeving

Bekijk nu samen met de leerlingen welke mogelijkheden er zijn in de schoolomgeving. Projecteer Google Maps op een scherm zodat iedereen mee kan volgen. Zoek de school op en bekijk samen met de leerlingen de schoolomgeving.

- Is het veilig fietsen in de schoolomgeving?
- Welke mogelijkheden zijn er om openbaar vervoer te nemen? Welke lijnen stoppen er dicht bij de school?
- Uit welke richting komen leerlingen die zich al wat verder moeten verplaatsen?
- Welke mogelijkheden hebben zij?

Voor- en nadelen

Verdeel de leerlingen in groepen van vier en deel bij elke groep werkblad 1 uit. Laat de leerlingen in groep nadenken over de voor- en nadelen van de verschillende vervoerswijzen. De leerlingen noteren hun antwoorden in de tabel op het werkblad.

Mogelijke invulling:

Vervoersmiddel	Voordelen	Nadelen
Voetganger	Voorrang op een zebrapad Shortcuts in je traject Gratis verplaatsing Goed voor de gezondheid Goed voor het milieu	Niet beschermt bij slecht weer Kwetsbaarder Trager
Fietser	Voorrang in de fietsstraat Shortcuts in je traject Gratis Sneller dan te voet Goed voor de gezondheid Goed voor het milieu	Niet beschermt bij slecht weer Kwetsbaarder

Vervoersmiddel	Voordelen	Nadelen
Openbaar vervoer	Sneller door bus- en tramstroken Geen files (trein) Niet zelf rijden Snelle verplaatsing tussen twee steden Beter voor het milieu dan de auto	Duurder Vertragingen Rijdt enkel op vaste tijdstippen
Auto	Vertrekken wanneer je wil Snel op rustige momenten	Duur in aankoop, verbruik en onderhoud Vaak file Slecht voor het milieu

Mijn verplaatsing

Deel werkblad 2 uit aan de leerlingen en leid de opdracht in:

Sta je wel eens stil bij de wijze waarop je je naar school verplaatst? Ben je er tevreden mee of zou je dit graag op een andere manier doen? Aan de hand van enkele vragen en opdrachten kan je zelf tot een conclusie komen.

Slot

Wie overweegt er om zich op een andere manier naar school te verplaatsen? Pols naar de redenen die ze hiervoor hebben. Waarom overwegen ze dit wel of niet? Wat is ervoor nodig om de shift eventueel wel te maken?

Tip: Met behulp van de Fietsbarometer worden leerlingen als burgerwetenschappers betrokken bij de fietsveiligheid in hun schoolomgeving. Ze duiden hun eigen routes aan, beoordelen de fietsveiligheid ervan en gaan hiermee aan de slag in een Geografisch Informatie Systeem (GIS).

Meer info over dit leuke project op <https://fietsbarometer.ugent.be/home>